

75

ROZPORZĄDZENIE PRZEWODNICZĄCEGO KOMITETU DROBNEJ WYTWÓRCZOŚCI

z dnia 21 marca 1970 r.

w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu torfowego.

Na podstawie art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 30 marca 1965 r. o bezpieczeństwie i higienie pracy (Dz. U. Nr 13, poz. 91) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1.**Przepisy ogólne.**

§ 1. Przepisy rozporządzenia normują sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy pracowników zakładów przemysłu torfowego, w tym także pracowników tych zakładów zatrudnionych na torfowiskach, zwanych dalej „zakładami”.

§ 2. Wszelkie maszyny i urządzenia oraz narzędzia używane w zakładach powinny być utrzymane w należyтым stanie, zapewniającym pełne bezpieczeństwo pracy.

§ 3. 1. Do obsługi maszyn i urządzeń stosowanych przy wydobywaniu i przeróbce torfu mogą być dopuszczone osoby posiadające kwalifikacje określone w taryfikatorze kwalifikacyjnym dla robotników przemysłu torfowego.

2. Kwalifikacje, o których mowa w ust. 1, oraz znajomość zasad bezpieczeństwa pracy powinny być sprawdzone przez zakład przed dopuszczeniem pracownika do pracy.

§ 4. Na stanowiskach obsługi i pomostach roboczych maszyn i agregatów mogą przebywać jedynie osoby obsługujące te maszyny i agregaty.

§ 5. W zasięgu pracy koparek i frezarek oraz innych maszyn i urządzeń mogą znajdować się jedynie osoby zatrudnione przy ich obsłudze.

§ 6. Urządzenia podlegające nadzorowi organów dozoru technicznego i energetycznego powinny być poddawane przeglądom i remontom w terminach ustalonych przez te organy.

§ 7. 1. Pomieszczenia pracy, w których występują pyły lub gazy, powinny być wyposażone w urządzenia wentylacyjne, zapewniające utrzymanie czystości powietrza w granicach obowiązujących norm.

2. Prace, przy których występuje zapylenie bądź zanieczyszczenie powietrza gazami, przekraczające najwyższe dopuszczalne stężenia, powinny być wykonywane przy użyciu

odpowiedniej odzieży ochronnej oraz sprzętu ochrony osobistej oczu i dróg oddechowych, chroniących skutecznie te organy przed szkodliwym działaniem.

§ 8. 1. W zakładzie przeróbki torfu powinno znajdować się odpowiednio do liczby zatrudnionych pracowników zaplecze higieniczno-sanitarne.

2. Na torfowisku powinny znajdować się urządzenia higieniczno-sanitarne określone w § 21, przeznaczone dla pracowników tam zatrudnionych.

§ 9. 1. Zakład zobowiązany jest dostarczać pracownikom zdatną do picia wodę, kawę lub napar mięty.

2. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach w temperaturze przekraczającej 25°C powinni ponadto otrzymywać wodę gazowaną.

§ 10. 1. W zakładach zabronione jest posługiwanie się otwartym ogniem oraz palenie tytoniu, z wyjątkiem miejsc do tego wyznaczonych.

2. Przed wejściem do zakładu oraz przed wejściem do pomieszczeń, w których obowiązuje zakaz wymieniony w ust. 1, powinny być umieszczone tablice z napisami ostrzegawczymi.

§ 11. 1. Prace spawalnicze na terenie zakładu mogą być wykonywane jedynie w obecności pracownika przeszkolonego w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego, wyposażonego w odpowiedni sprzęt gaśniczy.

2. Pomieszczenia, w których mają być przeprowadzane prace spawalnicze, powinny być starannie oczyszczone z torfu i pyłu torfowego.

3. Przeprowadzenie prac spawalniczych wymaga każdorazowo zezwolenia kierownika zakładu.

§ 12. Ściany, okna oraz elementy konstrukcyjne pomieszczeń pracy powinny być oczyszczane z pyłów, nie rzadziej niż co dwa tygodnie.

§ 13. 1. Zabrania się dokonywania napraw maszyn i urządzeń w czasie ich ruchu.

2. W razie napraw urządzeń zasilanych energią elektryczną, przed przystąpieniem do naprawy urządzenia te powinny być wyłączone spod napięcia, a na tablicy wyłącznika powinna być umieszczona tablica ostrzegawcza o treści: „Nie włączać — naprawa”.

§ 14. W miejscach skrzyżowania dróg komunikacyjnych oraz przejść przez te drogi dla pieszych powinny być ustawione odpowiednie znaki i tablice informacyjno-ostrzegawcze.

§ 15. 1. Wszelkie pojazdy transportu kołowego i szynowego, nie mogą na terenie zakładu przekraczać szybkości 12 km/godz., a ponadto powinny być wyposażone w urządzenia przeciwwiskrowe.

2. Zabrania się przewożenia ludzi środkami transportu wewnętrznego, nie przystosowanymi do przewozu ludzi.

3. Zabronione jest chodzenie po torach kolejowych położonych w obrębie zakładu.

§ 16. 1. Zakład zobowiązany jest do ustanowienia dla poszczególnych stanowisk pracy szczegółowych instrukcji określających wymagania bezpieczeństwa i higieny pracy, wynikające z niniejszego rozporządzenia, z przepisów szczególnych oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Zakład zobowiązany jest do sprawowania nadzoru nad przestrzeganiem przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

§ 17. 1. Dla każdej zmiany zakład powinien wyznaczyć pracownika przeszkolonego w zakresie udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku, zachorowania lub ukąszenia przez żmiję, zaopatrzonego w odpowiednie środki do udzielenia pierwszej pomocy.

2. Każdy pracownik zobowiązany jest do natychmiastowego zawiadomienia bezpośredniego przełożonego o dostrze-

żonym wypadku, zachorowaniu lub ukąszeniu, przez żmiję oraz do współdziałania w udzieleniu pierwszej pomocy.

§ 18. Wszyscy pracownicy powinni być przeszkoleni i pouczeni o występujących przy pracy zagrożeniach życia i zdrowia oraz o sposobach i obowiązku zapobiegania im.

Rozdział 2.

Torfowisko.

§ 19. 1. Przed przystąpieniem do eksploatacji złoża torfowego zakład zobowiązany jest do przeprowadzenia na torfowisku potrzebnych prac przygotowawczych.

2. Na torfowisku powinny być przygotowane potrzebne drogi, mostki oraz kładki przez rowy melioracyjne, jeżeli szerokość rowu przekracza 0,5 m.

§ 20. Prace na złożach pierwotnych mogą być podjęte po stwierdzeniu przez powołane do tego organy, iż nie zawierają niewypałów.

§ 21. 1. Na torfowisku powinny znajdować się przenośne schrony przeciwdeszczowe, służące jednocześnie za miejsca przechowywania i spożywania posiłków, mycia naczyń oraz przechowywania i suszenia odzieży roboczej.

2. Na jednego zatrudnionego na torfowisku powinno przypadać nie mniej niż 0,5 m² powierzchni schronu.

3. Schron powinien być wyposażony w stoły, taborety, wieszaki ściennie oraz konwie ze zdatną do picia świeżo przygotowaną wodą, kawą lub naparem mięty.

4. Obok każdego schronu powinna znajdować się przenośna umywalnia połowa, zaopatrzona w wodę w ilości co najmniej 5 litrów na każdego zatrudnionego pracownika na poszczególną zmianę.

5. W pobliżu schronu, w odległości nie mniejszej niż 30 m, powinny być ustawione ustępy przenośne, oddzielnie dla mężczyzn i kobiet, utrzymane w należytej czystości.

§ 22. Przy pracach na torfowisku zabrania się:

- 1) przechodzenia przez rowy melioracyjną w miejscach do tego nie przeznaczonych,
- 2) kąpieli w wyrobiskach i rowach melioracyjnych,
- 3) picia wody z wyrobisk lub rowów melioracyjnych,
- 4) chodzenia brzegami rowów melioracyjnych i wyrobisk w odległości mniejszej niż 1 m od skarpy,
- 5) chodzenia po torfowisku bez obuwia,
- 6) palenia ognisk,
- 7) palenia tytoniu, z wyjątkiem miejsc do tego przeznaczonych,
- 8) pozostawiania na torfowisku naczyń i stłuczek szklanych oraz narzędzi,
- 9) używania narzędzi w złym stanie technicznym.

Rozdział 3.

Maszyny i urządzenia na torfowisku.

§ 23. Wprowadzenie maszyny na torfowisko powinno być poprzedzone odpowiednim przygotowaniem złoża torfowego.

§ 24. Każda maszyna samobieżna powinna być wyposażona w daszek chroniący operatora przed deszczem oraz promieniami słonecznymi.

§ 25. 1. Operator jest odpowiedzialny za bezpieczeństwo pracy całej załogi maszyny lub agregatu. W czasie pracy maszyny samobieżnej zabrania się opuszczania stanowiska obsługi maszyny bądź powierzania obsługi maszyny osobom nie upoważnionym.

2. Zabrania się pracy maszyny przy niepełnym składzie załogi obsługującej maszynę.

3. Przed opuszczeniem stanowiska pracy operator obowiązany jest zabezpieczyć maszynę przed uruchomieniem przez osoby niepowołane.

§ 26. Zabrania się chodzenia po gąsienicach maszyn samobieżnych w czasie ich ruchu.

§ 27. Usuwanie pni i korzeni spod maszyn wydobywczych może odbywać się tylko po ich zatrzymaniu i zahamowaniu.

§ 28. Maszyny o napędzie elektrycznym powinny być zerowane.

§ 29. Maszyny samobieżne z napędem elektrycznym powinny być wyposażone w nawojnicę kabla.

§ 30. Kabel elektryczny zasilający maszynę samobieżną o napędzie elektrycznym powinien być poddawany co najmniej raz w roku badaniom stanu technicznego przez zakład energetyczny.

§ 31. Zakład obowiązany jest zapewnić codzienny przegląd pancerza kabla przez pracownika posiadającego odpowiednie kwalifikacje zawodowe.

§ 32. 1. Zmiana punktu zasilania energią elektryczną maszyn powinna być dokonywana przy wyłączonym napięciu w stacji transformatorowej.

2. Należy zapewnić odpowiednią sygnalizację pomiędzy stacją transformatorową a punktami zasilania sieci energią elektryczną.

§ 33. Zabrania się przebywania na wózkach pracownikowi kierującemu zsytem torfu ze zbieracza samobieżnego.

§ 34. Wyłączniki mieszarek przenośników powinny znajdować się na stanowisku roboczym operatora.

§ 35. 1. Mieszarka z przenośnikiem i środkiem napędowym powinna być umieszczona na wspólnym podwoziu roboczym.

2. Przetaczanie agregatu powinno odbywać się po segmentach przenośnego toru.

3. Przy przetaczaniu agregatu konieczne jest skręcanie styków szyn poszczególnych segmentów.

§ 36. 1. Korpusy wciągarek do przetaczania agregatów powinny być przymocowane do podwozia na stałe.

2. Krawężniki bębna powinny mieć takie wymiary, aby przy pełnym nawinięciu liny wystawały ponad górną warstwę co najmniej na wysokość dwukrotnej średnicy liny. Przy pełnym rozwinięciu liny na bębnie nie powinno zostać mniej niż półtora zwoju.

3. Blok z zaczepioną liną wciągarki (umieszczony po przeciwnej stronie agregatu) powinien być dostatecznie mocno zamocowany do podłoża.

4. Przy przetaczaniu agregatu przebywanie pracowników w zasięgu liny jest zabronione.

§ 37. Stacja kółwiczna (przed uruchomieniem przenośnika) powinna być starannie i pewnie przymocowana do podłoża.

§ 38. 1. Zabrania się przechodzenia w czasie pracy przez przenośnik linowy oraz jeżdżenia na deskach i linach.

2. Przechodzenie przez przenośnik linowy dopuszczalne jest jedynie po specjalnym pomoście, wybudowanym w tym celu nad transporterem.

3. Nasuwanie lin przenośnika w rowki rolek prowadzących może być dokonywane jedynie w rękawicach i podczas postoju przenośnika.

4. W czasie pracy przenośnika nasuwanie liny może być dokonywane tylko za pomocą specjalnie dostosowanych haków.

§ 39. Koparki do wycinania słupa torfu ze złoża o ręcznym napędzie powinny być wyposażone w urządzenia umożliwiające hamowanie spadku noża oraz jego blokadę w górnym położeniu.

§ 40. Pracownik odcinający bloki wyciętego torfu przy koparkach ręcznych powinien stać na trwale umocowanej platformie.

§ 41. Tor wózka przy koparkach o napędzie ręcznym powinien być wyposażony w odpowiednie zabezpieczenie uniemożliwiające wjechanie wózka do wyrobiska.

§ 42. 1. Przy ręcznym wydobywaniu torfu słupówkami zabrania się zagłębiania w złoża ponad 1,8 m.

2. Praca słupówką powinna być wykonywana co najmniej przez 2 ludzi.

Rozdział 4.

Stertowanie torfu.

§ 43. Przy stertowaniu torfu w stertach małych (o wysokości do 3 m) zakład obowiązany jest zapewnić pracownikom odpowiedni sprzęt pomocniczy, jak drabinki, pomośty itp.

§ 44. 1. Stertowanie surowca przeznaczonego do produkcji torfu ogrodniczego i ściółki w sterty duże (o wysokości powyżej 3 m) może być prowadzone wyłącznie za pomocą urządzeń mechanicznych.

2. Odległość pomiędzy stertami nie może być mniejsza od wysokości ściany bocznej sterty większej.

3. Odległość stert od linii wysokiego napięcia nie może być mniejsza, niż określa to Polska Norma.

§ 45. Sterty powinny być budowane dostatecznie trwale przez murowanie ich ścian na odpowiednią grubość lub przez inne zabezpieczenia sterty przed obsuwaniem.

§ 46. 1. Pracownicy budujący sterty duże powinni pracować w pasach bezpieczeństwa, przypiętych do liny rozciągniętej ponad stertą.

2. Zabrania się pracownikom zatrudnionym przy budowie stert przebywania pod wysięgnikami stertowników (przenośników).

§ 47. 1. Rozbieranie stert powinno następować stopniowo od górnej części czoła sterty.

2. Przepis § 46 ust. 1 stosuje się odpowiednio przy rozbiorce stert oraz surowca przechowywanego w magazynie, z tym że pracownicy zatrudnieni przy tych pracach powinni posiadać chełmy ochronne.

§ 48. 1. Otwory w estakadach służące do zsypu torfu do magazynu powinny być zabezpieczone przed dostaniem się tam pracownika rozładującego wózki z torfem.

2. Zabrania się pracownikom zatrudnionym w magazynach surowca przebywania pod otwartymi zsykami torfu.

§ 49. Torf rolniczy oraz opałowy powinien być stertowany oraz przechowywany zgodnie z zasadami określonymi w Polskich Normach.

Rozdział 5.

Przeróbka torfu ogrodniczego i ściółki.

§ 50. Urządzenia techniczne, drogi transportu oraz pomieszczenia pracy zakładu przeróbki torfu powinny być po każdej zmianie oczyszczone z zalegającego torfu.

§ 51. 1. Pomieszczenia szarpacza, młyna i sita powinny być wydzielone i dostępne tylko pracownikom wyznaczonym

do ich dorywczej obsługi i kontroli; pomieszczenia te nie mogą stanowić miejsca stałej, nieprzerwanej pracy pracowników.

2. Szarpacze i młyny powinny być obudowane, aby nie powodować nadmiernego zapylenia pomieszczeń zakładu.

3. Przesiewacze powinny mieć szczelną obudowę. Wymiana siatek oraz ich oczyszczanie może się odbywać jedynie przy wyłączonym napędzie, odłączeniu dopływu energii elektrycznej oraz po wywieszeniu przy wyłączniku tablicy ostrzegawczej o treści: „Nie włączać”.

4. Urządzenia transportu pionowego, jak: przenośniki kubełkowe i przenośniki pneumatyczne, powinny być szczelnie obudowane, by nie powodowały zapylenia pomieszczeń produkcyjnych.

5. Wchodzenie na przesiewacz jest zabronione. Pracownik wymieniający siatki powinien być zabezpieczony przed upadkiem pasem bezpieczeństwa oraz asekurowany przez drugiego pracownika.

§ 52. Zasypy surowca do szarpacza, przesiewacza oraz młyna powinny być zabezpieczone przed dostaniem się tam osób.

§ 53. Praca przy silosie z otwartym otworem kontrolnym może być wykonywana jedynie przy użyciu sprzętu chroniącego drogi oddechowe.

§ 54. 1. Wywrotnice przeznaczone do opróżniania wózków na stanowiskach rozładunkowych powinny zabezpieczać wózek przed wywróceniem przy jego opróżnianiu.

2. W nowo budowanych i przebudowanych zakładach w miejscu rozładunku wózków powinien znajdować się wyłącznik umożliwiający zatrzymanie całego systemu transportu podającego cegiełki torfowe na szarpacz.

§ 55. 1. Szybkość przenośników zgrzeblowych otwartych nie może przekraczać 0,6 m/sek.

2. Przenośniki taśmowe usytuowane na poziomie podłogi powinny mieć osłonięte rolki i obrzeża taśmy, a szybkość ich nie może przekraczać 0,6 m/sek.

3. Przy większych długościach przenośników powinny być wybudowane nad nimi przejścia dla załogi, w odstępach najwyżej co 20 metrów.

§ 56. Prasy do balotowania powinny zapewniać pełne bezpieczeństwo obsługi. W szczególności wszystkie części ruchome pras, jak dźwignie, łączniki i tłoczyska, powinny posiadać osłony.

§ 57. Przy zdalnym włączaniu do ruchu urządzeń zakładu każdorazowe ich uruchomienie powinno być poprzedzone ostrzegawczym sygnałem dźwiękowym i świetlnym.

§ 58. 1. Układanie balotów na wysokość większą niż 1,5 m lub w ilości większej niż dwie warstwy przy składowaniu balotów w pozycji pionowej powinno być dokonywane mechanicznie.

2. Przy układaniu i magazynowaniu baloty torfowe powinny być zabezpieczone przed rozsunięciem się stosu.

Rozdział 6.

Wytłewanie torfu.

§ 59. Teren w obrębie pracy dźwigu służącego do transportu surowca na górną kondygnację pieca do wytłewania powinien być ogrodzony, a dostęp w czasie pracy dźwigu zamknięty.

§ 60. Pracownik w czasie odbierania w górnej kondygnacji pieca ładunku torfu powinien pracować w pasie bez-

pieczeństwa, przymocowanym linką do stalowej obudowy pieca.

§ 61. Pracownicy w czasie zsypu oraz opróżniania komory wytłewania powinni pracować w maskach z pochłaniaczami dymów i gazów pożarowych.

§ 62. Przy obsłudze urządzeń spustowych pracownicy powinni być ubrani w fartuchy azbestowe i rękawice ochronne.

§ 63. Koks torfowy powinien być studzony w hermetycznych wózkach metalowych lub zasobnikach.

§ 64. Sortowanie i pakowanie koksu może być rozpoczęte dopiero po dokładnym jego wystudzeniu.

Rozdział 7.

Kompostowanie torfu i produkcja mieszanek torfowo-mineralnych.

§ 65. Kompostownia torfowo-fekaliowa wymaga zachowania strefy ochronnej, której szerokość powinna być uzgodniona z państwową inspekcją sanitarną.

§ 66. Kompostownia torfowo-fekaliowa powinna być ogrodzona.

§ 67. Zabrania się pracownikom zatrudnionym przy produkcji kompostów torfowo-fekaliowych wychodzenia z terenu kompostowni w butach i ubraniu roboczym.

§ 68. W bramie wejściowej kompostowni torfowo-fekaliowej powinna być położona mata słomiana, nasycana codziennie środkiem dezynfekującym.

§ 69. Fekalia do kompostowni powinny być przywożone w szczelnie zamkniętych zbiornikach, w szczególności wozami asenizacyjnymi.

§ 70. Kompostowanie torfu z fekaliami powinno odbywać się w sposób gwarantujący zniszczenie zarasków powodujących choroby ludzi i zwierząt.

§ 71. Komponenty płynne powinny być dodawane do torfu w ilościach nie powodujących ich wypływania z przyz.

§ 72. Przy amoniakowaniu torfu woda amoniakalna powinna być wprowadzana do wnętrza przyz. Zabrania się amoniakowania torfu przez polewanie.

§ 73. Do nasycania torfu dopuszcza się stosowanie wody amoniakalnej o maksymalnym stężeniu do 20,5%, przy czym zaleca się używanie do tego celu wody amoniakalnej o stężeniu 20,5% rozcieńczonej dwukrotnie wodą.

§ 74. Woda amoniakalna powinna być przechowywana w szczelnie zamkniętych i oznakowanych zbiornikach.

§ 75. Zabrania się amoniakowania torfu w pomieszczeniach zamkniętych.

Rozdział 8.

Przepisy końcowe.

§ 76. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od daty jego ogłoszenia, z tym że w stosunku do zakładów istniejących w dniu wejścia w życie rozporządzenia przepisy § 29 i § 44 ust. 1 wchodzi w życie po upływie dwóch lat, przepis zaś § 7 ust. 1 wchodzi w życie po upływie trzech lat od daty ogłoszenia rozporządzenia.

Przewodniczący Komitetu Drobnej Wytwórczości:

w z. M. Hoffmann